

самі засуджені. Цей процес повинен тривати під час відбування покарання, а не тільки безпосередньо перед звільненням неповнолітнього. Для того, щоб неповнолітній міг самостійно продовжувати своє життя, йому необхідне створення таких умов, в яких він би засвоював знання про світ, державу, сім'ю, загально визнані цінності, правила поведінки в суспільстві і т.д. Такій особі потрібно вміння поводитись в соціумі, виокремити для себе позитивні соціальні зв'язки, уміння встановлювати контакт з людьми, знати як діяти в тій чи іншій ситуації, самостійно приймати рішення, брати відповідати за свої вчинки і т.д. Безумовно соціально-психологічна підготовка в даному процесі відіграє головну роль.

Список використаних джерел:

1. Синьов В., Радов Г., Кривуша В., Беца О. Педагогічні основи ресоціалізації злочинців. – Київ, 1997. – 272 с.
2. Зубкова О.Н., Стурова М. А. Педагогико-воспитательный процесс в пенитенциарных учреждениях. – Москва, 1999 – 49 с.
3. Дьяченко М.И., Кандыбович Л.А. Психологический словарь-справочник // Москва, 2004. – 576 с.; Богатирьев І.Г. Кримінально-виконавче право України: Підручник // Київ, 2008. – 352 с.
4. Степанюк А. Х., Кримінально-виконавче право України: Підручник. – Харків, 2006. – 256 с.
5. Максимова Н.Ю. Соціально-психологічні аспекти проблеми гуманізації судочинства та кримінально-виконавчої системи. – Київ, 2005. –100 с.

Попова К.О.

курсант,

Науковий керівник: МIRONЮК Т.В.

кандидат юридичних наук, доцент,

Навчально-науковий інститут № 1

Національної академії внутрішніх справ

ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ В УКРАЇНІ

Запобігання злочинності неповнолітніх в Україні є вкрай важливою та складною для суспільства й держави проблемою. Нинішній стан злочинності неповнолітніх (осіб віком 14-18 років) – це застереження для подальшого соціального розвитку і, водночас, необхідність активізації роботи з попередження протиправної поведінки, активного пошуку й реалізації профілактичних заходів, що можуть локалізувати рівень злочинності неповнолітніх [2, с. 95]. Злочинність неповнолітніх, є складовою частиною злочинності взагалі, але і має свої специфічні особливості, що дозволяє розглядати її як самостійний об'єкт кримінологічного вивчення [3, с. 73]. Необхідність такого виділення обумовлюється особливостями соматичного, психічного і морального розвитку неповнолітніх, а також їхньою соціальною незрілістю. У підлітковому, юнацькому віці в момент морального формування особистості відбувається нагромадження досвіду, у тому числі негативного, який може зовні не виявлятися або проявитися зі значним запізненням.

Офіційні статистичні дані свідчать про те, що 30-36% неповнолітніх скоюють злочини разом із дорослими, 60-75% – у складі групи недалеко від місця проживання чи навчання 10-15% вчиняють суспільно небезпечні дії у стані алкогольного сп'яніння. За 2013 рік вчинено 8782 злочинів, 2014 – 7467, 2015 – 7141, 2016 – 3876 [1].

Традиційно в систему запобігання злочинності складають: загально-соціальні заходи, спеціально-кримінологічні та індивідуальні заходи профілактики.

До заходів загально-соціального запобігання злочинності неповнолітніх належать дії, спрямовані на підвищення соціального захисту сімей з дітьми, збільшення матеріальної допомоги дітям-сиротам і дітям-інвалідам, реформування освітніх закладів, належне фінансове забезпечення праці вчителів і вихователів. Вони націлені на зменшення протиріч і стабілізацію соціально-економічних, політичних, морально-психологічних, правових відносин у державі і суспільстві [4, с. 116].

Значну запобіжну роль можуть виконувати школи, центри юнацької творчості, спортивні гуртки і секції, що організують дозвілля підлітків. Слід звернути увагу на можливість громадських організацій у протидії злочинності неповнолітніх. Великої ваги набуває виховання шанобливого ставлення до пам'яток культури, національних надбань.

До спеціально-кримінологічного запобігання потрібно віднести дії (розраховані як на всіх неповнолітніх, так і на їх окремі групи), спрямовані на зменшення негативного впливу криміногенних чинників, а також заходи, скеровані на конкретних осіб з девіантною або злочинною поведінкою з метою недопущення виникнення антисуспільної мотивації [5, с. 135].

Заплановано проведення рейдів з метою соціального та правового захисту дітей, запобігання їх безпритульності та бездоглядності. Ці профілактичні заходи дадуть змогу влаштувати безпритульних дітей до закладів соціального захисту та вплинути на дітей, що вживають спиртні напої, наркотичні засоби або психотропні речовини. На жаль, поки що державою фактично не контролюється продаж та масове вживання неповнолітніми алкогольних напоїв, а також їх тютюнопаління. Далеко не повністю використані запобіжні можливості Закону України «Про захист суспільної моралі» від 20 листопада 2003 р. [7].

Пріоритетним напрямком протидії злочинності неповнолітніх є індивідуальна профілактика. Під індивідуальною профілактикою розуміється система цілеспрямованого, організованого, з урахуванням педагогічних вимог, виховного впливу на свідомість, почуття, волю особи з метою усунення, нейтралізації, блокування у неї негативних і, одночасно, формування позитивних якостей, стереотипів і звичок законослухняної поведінки [6, с. 192].

Для здійснення індивідуальної профілактики злочинності неповнолітніх органами державної влади та громадськості потрібно вживати заходи щодо цілеспрямованого коригування відхилень у розвитку особистості на початкових етапах соціалізації, щоб не допустити вчинення неповнолітніми протиправних дій, а також злочинного рецидиву [8, с. 84]. З цією метою необхідно:

- створити об'єктивну інформаційну базу стосовно підлітків так званої «групи ризику» (наркоманів, токсикоманів, проститутток, жебраків, безпритульних, осіб, які вчиняють різного роду правопорушення);

- налагодити ефективну взаємодію між різними суб'єктами профілактики і посилити контроль за вищевказаним контингентом, у тому числі відновити відвідання цих осіб відповідними органами і службами за місцем проживання з обов'язковим обстеженням умов проживання і виховання, та у разі виявлення негативного впливу дорослих членів сім'ї вирішувати питання про усунення такого впливу;

- на ранніх етапах розвитку особистості слід корегувати негативні риси характеру, життєві установки, ціннісні орієнтації, з тим щоб не допустити формування антисоціальних установок особи;

- обов'язкове залучення до виховного процесу, окрім педагогів фахівців-психологів, правоохоронців, працівників кризових центрів для молоді, медиків, авторитетних громадських діячів, спортсменів та інших осіб, які нададуть своєчасну допомогу і зможуть переконати підлітків, що належать до групи ризику, змінити криміногенну поведінку [2, с. 204].

- ізолювати неповнолітніх із нестійкими формами поведінки від впливу антигромадського вуличного оточення шляхом залучення до корисних занять за інтересами і покликанням.

Отже, основними напрямками профілактики, пов'язані з усуненням причин, що породжують злочинність неповнолітніх. є:

1) комплексність, направленість профілактики на забезпечення належних умов життя і виховання підлітків на загальнодержавному рівні; поліпшення умов молодіжного дозвілля;

2) своєчасне виявлення і улаштування дітей і підлітків, які залишилися без піклування батьків чи взятих з неблагополучного середовища;

3) забезпечення ранньої профілактики правопорушень підлітками, що в силу різних причин потрапили в несприятливі життєві ситуації та корегування на ранніх етапах розвитку особистості негативних рис характеру, життєвих установок, ціннісних орієнтацій, з тим щоб не допустити формування антисоціальних установок особи;

4) налагодити ефективну взаємодію між різними суб'єктами профілактики і посилити контроль за вищевказаним контингентом [9, с. 153];

5) взаємозв'язок попереджувальної роботи за місцем навчання, проживання підлітків;

6) пропаганда засобами масової інформації загальнолюдських цінностей, впровадження потужних національних програм антипропаганди тютюнопаління, вживання алкогольних напоїв, наркотиків;

7) розширення мережі центрів медико-соціальної реабілітації дітей, хворих на наркоманію та алкоголізм та створення молодіжні центри праці, діяльність яких буде спрямована на професійну орієнтацію і працевлаштування молоді;

8) забезпечення соціальної адаптації підлітків, які повертаються зі спеціальних навчально-виховних установ і виховних колоній.

Список використаних джерел:

1. Дані статистичної звітності Генеральної прокуратури України «Єдиний звіт про кримінальні правопорушення» за 2014-2015 роки.

2. Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення [Текст] : тези доп. наук.-практ.конф. (Київ, 26 берез. 2015 року) / [ред. кол. В.В. Черней, О.М. Джужа, В.В. Василевич та ін.]. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. – 192 с.
3. Кримінологія. Навчально-методичний посібник / В.М. Дрьомін, Ж.В. Мандриченко, Т.В. Мельничук, Ю.О. Стрелковська, А.І. Марчук, А.М. Ізовіта, С.А. Ілько, Н.О. Федчун, В.Я. Цитряк. – Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2015. – 144 с.
4. Старков О.В. Кримінологія теорія и практика: Підручник. – Юрайт, 2015. – 654 с.
5. Кудрявцев В.Н. Кримінологія: Підручник. – Инфра-М, 2014. – 253 с.
6. Антонян Ю.М. Кримінологія: Підручник. – Юрайт, 2015. – 388 с.
7. Закон України «Про захист суспільної моралі» за ред. від 09.12.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1296-15>
8. Васильківська І. Запобігання злочинності неповнолітніх: деякі аспекти // Право України. – 2004. – № 1. – 295 с.

Тімохіна А.О.

курсант,

Науковий керівник: Левченко Ю.О.

кандидат юридичних наук, доцент,

завідувач кафедри,

Національна академія внутрішніх справ

БЕЗРОБІТТЯ ТА БІДНІСТЬ ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ЧИННИКИ ЗЛОЧИННОСТІ

В сучасних умовах життя суспільства на сьогоднішній день актуальною проблемою, як для України так і для інших країн світу є злочинність. Відмінною рисою є саме рівень злочинності та її масштаби, проте об'єднуючою рисою, взагалі виступають фактори, які викликають злочинність. Станом на 2015 р. всього виявлено 565 182 злочини [8]. До причин злочинності ми можемо відносити різні фактори. Серед них вагоме місце займає такий чинник як безробіття, що призводить до бідності.

Безробіття або стан трудової незайнятості населення створює в Україні об'єктивну основу масового отримання засобів для існування незаконним, зокрема злочинним шляхом, оскільки рівень соціальної захищеності безробітних фактично відповідає межі абсолютної убогості [4].

Вважається, що стабільність у суспільстві піддається серйозному випробуванню, коли різниця між рівнем життя багатих і бідних прошарків населення перевищує 10-кратну величину. В Україні ця різниця сягає 20 і більше разів. Розшарування в українському суспільстві призвело до появи незначного відсотка дуже багатих людей, тоді як значна кількість перебувають за межею бідності. До речі, на одній із прес-конференцій очільниця Національної поліції Хатія Деконайдзе зазначила, що 85% злочинів припадає на людей, у яких немає роботи.

На сьогоднішній день мінімальний прожитковий мінімум доходів громадян становить 1399 гривень, а розмір мінімальної заробітної плати – 1450 грн. [1]. Тому через низьку платоспроможність населення зростає рівень крадіжок, розбоїв та грабежів. За даними Генеральної прокуратури, лише за 6